

Sygn. akt XVIII C 494/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 września 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XVIII Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - SSO Iwona Godlewska

Protokolant - st. sekr. sąd. Katarzyna Stefaniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 sierpnia 2015 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa M. P.

przeciwko M. J.

o zapłatę

Zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 180.196,33 zł (sto osiemdziesiąt tysięcy sto dziewięćdziesiąt sześć zł i trzydzieści trzy gr) z ustawowymi odsetkami od kwot:

1. 80.000 zł od dnia 8 marca 2011 r. do dnia zapłaty,
2. 100.196,33 zł od dnia 28 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty,

W pozostałym zakresie oddala powództwo,

Kosztami procesu obciąża pozwaną w 63 %, a powoda w 37% i z tego tytułu:

zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 11.360,68 zł,

nakazuje ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 588,54 zł tytułem nieuiszczonych wydatków,

nakazuje ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 345,65 zł tytułem nieuiszczonych wydatków

SSO Iwona Godlewska

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 16 lipca 2010 r. powód M. P. wniósł o zasądzenie od pozwanej M. J. kwoty 80.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem zachowku, jak również o wydanie wyroku zaocznego w razie zajścia przesłanek, o których mowa w art. 339 k.p.c.

Uzasadniając swoje roszczenia podał, iż w dniu 19 grudnia 2009 r. zmarła matka powoda i pozwanej K. P.. Na podstawie testamentu własnoręcznego z dnia 30 grudnia 2000 r. do całości spadku powołana została pozwana. Na podstawie zapisu powodowi przypadł samochód osobowy marki D. (...), a E. P.- żonie powoda, biżuteria spadkodawczyni- po połowie z pozwaną. W skład majątku spadkowego po zmarłej K. P. wchodzi: 1/4 udziału w nieruchomości zabudowanej znajdującej się w P. przy ul. (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy (...) w P.

(...)prowadzi księgę wieczystą KW nr (...), jak również 1/2 udziału w nieruchomości lokalowej mieszczącej się w P. przy ul. (...). Powodowi przysługuje zatem na podstawie art. 991 par. 1 k.c. roszczenie o zasądzenie na jego rzecz kwoty 80.000,00 zł (jako 1/6 z 480.000,00 zł) tytułem zachowku wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Pismem z dnia 3 sierpnia 2010 r. powód wniósł o zwolnienie go od kosztów sądowych w części, tj. w zakresie opłaty od pozwu w wysokości 4.500,00 zł.

Postanowieniem z dnia 29 września 2010 r. Sąd oddalił wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych. Zażaleniem z dnia 12 października 2010 r. powód zaskarżył postanowienie sądu z dnia 29 września 2010 r. o oddaleniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Postanowieniem z dnia 15 października 2010 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu odrzucił zażalenie powoda z dnia 12 października 2010 r.

Dnia 12 listopada 2010 r. pełnomocnik powoda wniósł o zabezpieczenie powództwa poprzez ustanowienie hipoteki przymusowej na 1/4 udziału nieruchomości zabudowanej mieszczącej się w P. przy ul. (...) w P. stanowiącego własność pozwanej, dla której Sąd Rejonowy (...) w P. (...)prowadzi księgę wieczystą KW nr (...).

Postanowieniem z dnia 28 stycznia 2011 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu uwzględnił wniosek o zabezpieczenie powództwa.

W odpowiedzi na pozew z dnia 14 marca 2011 r. pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwana przyznała, iż na podstawie testamentu z dnia 30 grudnia 2000 r. powołana została do całości spadku po matce K. P.. Pozwana wskazała jednak, iż wartość poszczególnych składników majątku spadkowego podawanych przez powoda jest znaczenie zawyżona. Powód nie wziął bowiem pod uwagę licznych nakładów poczynionych przez pozwaną na majątek spadkowy, jak również innych czynników mających wpływ na spadek wartości nieruchomości. Powód nie uwzględnił również dokonanej na jego rzecz przez spadkodawczynię w 1999 r. darowizny w kwocie 30.000,00 zł.

Postanowieniem z dnia 19 maja 2011 r. postępowanie zostało zawieszono na podstawie art. 177 par. 1 pkt 1 k.p.c., z uwagi na inne toczące się równoległe postępowanie, od którego wyniku zależało rozstrzygnięcie niniejszej sprawy.

Postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2013 r. postępowanie zostało podjęte na nowo.

Pismem z dnia 23 kwietnia 2013 r. powód rozszerzył powództwo do kwoty 284.033,00 zł, w wyniku uzyskania informacji o tym, iż spadkodawczyni K. P. w wyniku zniesienia współwłasności nieruchomości stała się właścicielką większej liczby lokali mieszkalnych, co powiększyło wartość masy spadkowej do kwoty 1884.200,00 zł. Z uwagi na to należy powodowi zachówek wynosiłby 314.033,00 zł, a po odjęciu od tej kwoty 30.000,00 zł, które powód otrzymał jako darowiznę za życia spadkodawczyni, powód rozszerzył żądanie pozwu do kwoty 284.033,00 zł.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 19 grudnia 2009 r. zmarła K. P. - matka powoda i pozwanej. W chwili śmierci spadkodawczyni była żoną H. P..
okoliczności bezsporne

Zmarła K. P. na mocy testamentu holograficznego z dnia 30 grudnia 2000 r. powołała do całości spadku pozwaną M. J.. Z tytułu zapisu powodowi przypadł samochód osobowy marki D. (...).

Dowód: zeznania powoda k. 138-139

W skład spadku po zmarłej K. P. wchodzi: lokale mieszkalne w nieruchomości przy ul. (...) w P. o numerze 4 o powierzchni 158,87 m², o numerze 8 i o powierzchni 161,14 m², o numerze 17 i o powierzchni 72,63 m², o numerze

18 i o powierzchni 45,93 zł, jak również 1/2 udziału w lokalu mieszkalnym numer (...) przy ul. (...) w P. oraz pieniądze zgromadzone na rachunku i lokatach w PKO Bank Polski S.A.

Dowód: zeznania powoda k. 138-139, zeznania pozwanej k. 140-141, 238-239, 345-347, dowód z dokumentów w aktach sprawy o sygn. akt (...), dowód z dokumentów w aktach sprawy o sygn. akt (...), odpis księgi wieczystej KW nr (...), pismo PKO k. 190

Składniki majątku spadkowego po zmarłej K. P. w sposób ostateczny ustalone zostały w wyniku postępowania o zmianę postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłej W. K., matce zmarłej K. P.. Ponadto, za życia spadkodawczyni K. P. Sąd Rejonowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 8 marca 2007 r. dokonał zniesienia współwłasności, w wyniku którego K. P. stała się wyłączną właścicielką lokali numer (...) w nieruchomości przy ul. (...) w P..

Dowód: postanowienie z 13 grudnia 2012r., (...) k. 118, postanowienie z dnia 8 marca 2007 r. o zniesieniu współwłasności w sprawie o sygn. akt (...)

Nieruchomość przy ul. (...) w P. położona jest w obrębie Ł. i stanowi kamienicę wielomieszkaniową. Sąd Rejonowy (...) w P., (...) prowadzi dla tej nieruchomości księgę wieczystą o numerze (...). Jest to budynek wybudowany na początku XX wieku, pięciokondygnacyjny z dwiema oficynami mieszkalnymi, cztero- i dwukondygnacyjnymi, podpiwniczony, wybudowany w technologii tradycyjnej, ze ścianami z cegły ceramicznej. Dach posiada konstrukcję drewnianą i jest kryty dachówką karpiówką. Klatka schodowa jest drewniana, tynki wewnętrzne wapienne, a zewnętrzne wapienno-cementowe z elementami dekoracyjnymi. W budynku znajduje się osiemnaście lokali mieszkalnych i jeden lokal użytkowy. Lokale nr 4, 8, 17 i 18 wchodzące w skład spadku po K. P. położone w powyższym budynku wielorodzinnym. Bezpośrednie otoczenie tego budynku stanowi niska zabudowa wielorodzinną. W najbliższym otoczeniu wskazanej nieruchomości znajdują się parki, sklepy, placówki zdrowia i oświaty. Nieruchomość ma urządzoną drogę dojazdową. Dostępność komunikacyjną należy ocenić jako dobrą zarówno samochodem jak i komunikacją miejską. Rejon lokalizacji uzbrojony jest w następujące sieci infrastruktury technicznej: energetyczną, wodociągową, kanalizacyjną, gazową i telekomunikacyjną.

Dowód: opinia biegłego sądowego J. W. z dnia 7 marca 2014 r. k. 252-253

Lokal numer 4 położony jest na pierwszym piętrze budynku. Znajduje się w nim pięć pokoi, trzy kuchnie, łazienka, WC, dwa korytarze. Lokal posiada balkon. Stolarka okienna PCV, drzwiowa typowa. Ściany są malowane, tapetowane, posadzki są wyłożone parkietami. W lokalu zamieszkują trzy rodziny. Lokal posiada dostęp do sieci wodno-kanalizacyjnej, energetycznej, gazowej oraz centralnego ogrzewania. Ogrzewanie jest elektryczne lub piecowe. Wartość lokalu na dzień 19 grudnia 2009 r. została oszacowana na kwotę **421.836,00 zł.**

Dowód: opinia biegłego sądowego J. W. z dnia 7 marca 2014 r. k. 256, opinia uzupełniająca biegłego sądowego J. W. z dnia 25 marca 2015 r. k.415 wraz z wyjaśnieniami złożonymi na rozprawie k. 332-333

Lokal numer 8 położony jest na trzecim piętrze pięciokondygnacyjnego budynku. W skład lokalu wchodzi pięć pokoi, kuchnia, dwie łazienki z WC, dwa korytarze. Lokal posiada balkon. Stolarka okienna PCV, drzwiowa typowa. Stropy są drewniane, ściany malowane, a posadzki wyłożone panelami. Lokal posiada dostęp do sieci wodno-kanalizacyjnej, energetycznej, gazowej oraz centralnego ogrzewania. Ogrzewanie jest gazowe etażowe. Całkowita wartość przedmiotowego lokalu na dzień 19 grudnia 2009 r. została ustalona na kwotę **438.480,00 zł.**

Dowód: opinia biegłego sądowego J. W. z dnia 7 marca 2014 r. k.257-258, opinia uzupełniająca biegłego sądowego J. W. z dnia 25 marca 2015 r. k.415 wraz z wyjaśnieniami złożonymi na rozprawie k. 332-333

Lokal numer 17 położony jest na parterze. Obejmuje on trzy pokoje, kuchnię, łazienkę, WC i korytarz. Stolarka okienna PCV, drzwiowa typowa. Stropy są drewniane, ściany malowane i tapetowane, posadzki wyłożone są panelami,

wykładziną i płytkami. Lokal posiada dostęp do sieci wodno-kanalizacyjnej, energetycznej, gazowej oraz centralnego ogrzewania. Wartość lokalu na dzień 19 grudnia 2009 r. została oszacowana na kwotę **175.712,00 zł**.

Dowód: opinia biegłego sądowego J. W. z dnia 7 marca 2014 r. k.259, opinia uzupełniająca biegłego sądowego J. W. z dnia 25 marca 2015 r. k.415 wraz z wyjaśnieniami złożonymi na rozprawie k. 332-333

Lokal numer 18 położony jest na poddaszu prawej oficyny. Lokal obejmuje dwa pokoje, kuchnię, łazienkę, korytarz. Stolarka okienna PCV, drzwiowa typowa. Stropy są drewniane, ściany malowane, posadzki wyłożone panelami, wykładziną oraz płytkami. Lokal posiada dostęp do sieci wodno-kanalizacyjnej, energetycznej, gazowej oraz centralnego ogrzewania. Wartość lokalu na dzień 19 grudnia 2009 r. ustalona została na kwotę **109.911,00 zł**.

Dowód: opinia biegłego sądowego J. W. z dnia 7 marca 2014 r. k.259-260, opinia uzupełniająca biegłego sądowego J. W. z dnia 25 marca 2015 r. k.415 wraz z wyjaśnieniami złożonymi na rozprawie k. 332-333

Nieruchomość przy ul. (...) w P. położona jest w obrębie G. i stanowi 11-kondygnacyjny budynek wykonany w technologii uprzemysłowionej, pochodzący z 1972 r. Budynek jest podpiwniczony i wyposażony w windę. Sąd Rejonowy (...) w P. (...) prowadzi dla tej nieruchomości księgę wieczystą o numerze (...). W zakres majątku spadkowego po zmarłej K. P. wchodzi 1/2 udziału w lokalu nr 2 znajdującym się w przedmiotowej nieruchomości przy ul. (...). Lokal ten położony jest na parterze. Obejmuje on trzy pokoje, kuchnię, łazienkę, WC. Lokal posiada balkon. Wyposażony jest w sieć wodno-kanalizacyjną, energetyczną, gazową oraz centralnego ogrzewania. Podłogi wyłożone są wykładziną PCV i płytkami ceramicznymi, ściany i sufity są malowane i wytapetowane. Całkowita wartość przedmiotowego lokalu na dzień 19 grudnia 2009 r. wynosi **187.981,00 zł**.

Dowód: opinia biegłego sądowego J. W. z dnia 7 marca 2014 r. k.260-262, opinia uzupełniająca biegłego sądowego J. W. z dnia 25 marca 2015 r. k.415 wraz z wyjaśnieniami złożonymi na rozprawie k. 332-333

Pozwana poczyniła liczne nakłady na przedmiotową nieruchomość po śmierci spadkodawczyni. Po śmierci K. P. zostały przeprowadzone w nieruchomości gruntowne remonty takie jak: wymiana rur, naprawa całej konstrukcji dachu, wymiana okien w lokalach mieszkalnych, jak również lokale zostały odmalowane. Z uwagi na to wartość przedmiotowych lokali znacznie wzrosła po śmierci spadkodawczyni K. P.. Sąd jednakże ustalał wartość lokali według ich stanu na dzień śmierci spadkodawczyni.

Dowód: zeznania pozwanej k.139-141, k. 238-239, 345-347, zeznania świadka J. L. k. 236-237, zeznania świadka M. M. k. 237-238, zeznania świadka T. N. k. 238, rachunki przedłożone przez pozwaną k. 370-401

Spadkodawczyni posiadała też środki pieniężne w (...) Banku (...) S.A. i na dzień jej śmierci znajdowały się na rachunku i lokatach następujące kwoty”

- na rachunku oszczędnościowym nr (...) kwota **31.386,02zł**,

- na lokacie oszczędnościowej nr (...) kwota **10.465,36zł**,

- na lokacie terminowej nr (...) kwota **19.415,87zł**,

- na lokacie oszczędnościowej nr (...) kwota **10.000zł**,

- na lokacie terminowej nr (...) kwota **9.981,24zł**.

Dowód: pismo PKO k. 190

Spadkodawczyni poczyniła w marcu 1999r. na rzecz powoda i pozwanej darowizny w wysokości po 30.000 zł.

Powód jeszcze wcześniej otrzymał też od matki połowę wkładu mieszkaniowego na książeczkę mieszkaniową, który po waloryzacji wynosił równowartość ok. 10.000zł i wystarczał na 2m2 mieszkania w 1994r.

Dowód: zeznania powoda k. 138-139, zeznania pozwanej k. 140-141, 238-239, 345-347

Łącznie zatem skład masy spadkowej opiewał na kwotę 1.321.177,99 zł, na którą składały się kwoty:

- 1.145.939 zł - wartość wyodrębnionych lokali mieszkalnych w nieruchomości przy ul. (...) w P. o numerze 4 , 8 ,17 i 18,
- 93.990,50 zł tytułem 1/2 udziału w lokal na ul. (...) w P.
- pieniądze na rachunku PKO BP SA 81.248,49 zł.

Sąd ustalił opisany stan faktyczny głównie na podstawie opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości, albowiem kwestia wartości poszczególnych składników należących do spadku wymagała wiadomości specjalnych.

Sąd w pełni dał wiarę sporządzonym w niniejszej sprawie opiniom biegłego (głównej i uzupełniającej). Opinie te poddawały się pozytywnej ocenie, gdyż pozostawały w zgodzie z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, osoba ją sporządzająca dysponowała wysokim poziomem wiedzy i doświadczeniem zawodowym adekwatnym do stwierdzenia okoliczności objętych tezą dowodową, a sposób motywowania oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej wniosków, nie budził żadnych zastrzeżeń Sądu.

W toku niniejszego postępowania Sąd ustalił, iż nakłady poczynione samodzielnie przez pozwaną na nieruchomości stanowiące przedmiot spadkobrania, zostały dokonane już po śmierci spadkodawczyni. Nie należało ich zatem brać pod uwagę przy określaniu wartości nieruchomości wchodzących w skład majątku spadkowego i mających stanowić podstawę do obliczenia przysługującego powodowi zachowku. Z uwagi na powyższe konieczne okazało się sporządzenie opinii uzupełniającej przez biegłego, która określiła wartość rynkową wskazanych lokali według stanu na dzień śmierci spadkodawczyni, tj. 19 grudnia 2009 r.

Bezpodstawne okazały się zarzuty pozwanej w zakresie, w jakim uznawała, iż konieczne jest uwzględnienie w opinii przez biegłego wysokości i zakresu nakładów poczynionych przez pozwaną na nieruchomościach wchodzących w skład majątku spadkowego. Należy podkreślić, iż nakłady te poczynione zostały dopiero po śmierci spadkodawczyni, a zatem ustalanie powyższych okoliczności okazało się całkowicie bezprzedmiotowe. Z uwagi na powyższe Sąd oddalił wniosek pozwanej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność wartości nakładów poczynionych przez pozwaną na sporne lokale wchodzące w skład spadku po K. P.. Istotne jest przy tym, że ponieważ biegły ustalał wartość spornych lokali na dzień śmierci spadkodawczyni wziął pod uwagę stan tych lokali tak jakby nakładów poczynionych przez pozwaną nie było. Tym samym wartość tych lokali została wyceniona niżej, niż gdyby biegły ustalał stan lokali na późniejszy moment, już po dokonaniu nakładów.

Przydatne okazały się również zgromadzone w sprawie i wymienione wyżej dowody z dokumentów, których prawdziwość i moc dowodowa nie była kwestionowana przez żadną ze stron, a i Sąd nie znalazł podstaw by czynić to z urzędu.

Sąd dał wiarę również zeznaniom powoda, gdyż były one szczerze, spójne i współgrały z całością zebranego w sprawie materiału dowodowego. Sąd dał również wiarę zeznaniom świadków w osobach: J. L., T. N., jak i M. M., gdyż ich zeznania okazały się jasne, rzeczowe i uzupełniały się nawzajem. J. L. zeznała, że przed śmiercią K. P. zachodziła konieczność remontu w kamienicy i z uwagi na niskie czynsze, trzeba było dopłacać dodatkowo ze środków własnych. Świadek pamiętała, że K. P. dokonał wpłaty 38.000zł. Zeznała, że po śmierci spadkodawczyni również czynione były remonty – wymiana rur, dach, ale nie pamiętała, czy płaciła za nie pozwana, choć wydawało jej się, że tak. Nadmieniała, że wszystko zawarte jest w dokumentacji, którą prowadziła jako księgowa, a którą przekazała pozwanej. Podawała, że były też malowane klatki i naprawiane balustrady po śmierci K. P..

Z kolei M. M., który zajmuje lokal nr 8 w kamienicy zeznał, że dokonywał gruntownego remontu swojego lokalu. Podał, że koszt wymiany okien był rozliczony w ten sposób, że był on zwolniony z czynszu przez 6 miesięcy, natomiast pozostałe kwestie remontował na własny koszt z tym zastrzeżeniem umownym, że jeśli umowa zostanie

mu wypowiedziana w przeciagu 10 lat, zostaną mu zwrócone koszty remontu. Podał, że wszystkie te prace były dokonywane za życia K. P..

T. N., który zajmuje lokal nr 6 i pełni funkcję dozorca zeznał, że jeżeli chodzi o prace dokonywane po śmierci K. P., to płaciła za nie pozwana. Świadek poinformował, że jedno okno wymieniała też L. S. i była w związku z tym zwolniona z czynszu, natomiast wymianę jednego finansowała pozwana.

Sąd częściowo również dał wiarę zeznaniom pozwanej, w zakresie w jakim współgrały one z zeznaniami świadków, zeznaniami powoda i wnioskami opinii biegłych. Podkreślić należy, że co do zasady skład spadku nie był przedmiotem sporu między stronami, a oś sporu stanowiła kwestia wartości składników, która podlegała ocenie Sądu. Podobnie rzeczą Sądu było określenie, które darowizny należało dodać do stanu czynnego spadku w celu określenia podstawy obliczenia zachowku należnego powodowi.

Sąd zważył, co następuje:

Powód wywodził swoje roszczenie na zasadzie art. 991 par. 1 i 2 kc, zgodnie z którym zstępny, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni – 2/3 wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach – połowa wartości tego udziału (zachowek). Jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkobiercę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo jego uzupełnienia.

Bezspornie spadkobierczynią testamentową w rozpoznawanej sprawie była pozwana, która w całości nabyła spadek po K. P., zaś w przypadku dziedziczenia ustawowego powołani byliby powód oraz ojciec stron – którzy dziedziczyliby w częściach równych (po 1/3 udziału spadkowego) – art. 931 par. 1 i 2 kc. Poza sporem był również fakt, że powód nie otrzymał od pozwanej żadnej kwoty tytułem zachowku.

Biorąc pod uwagę powyższe, powód był uprawniony do wystąpienia przeciwko spadkobierczyni testamentowej z żądaniem zapłaty sumy pieniężnej tytułem należnego mu zachowku.

Zważyć należy, że przy obliczaniu zachowku należy ustalić czystą wartość spadku. Wartość ta to różnica między wysokością aktywów wchodzących w skład spadku, a wysokością długów spadkowych. Punktem odniesienia przy ustalaniu stanu czynnego spadku dla potrzeb obliczenia wysokości należnego zachowku jest chwila otwarcia spadku będąca chwilą śmierci spadkodawcy (art. 922 par. 2, art. 924 i 925 kc). Obliczanie zachowku następuje na podstawie wartości spadku ustalonej według cen z daty orzekania o roszczeniach z tego tytułu (uchw. SN z 26.03.1985r., III CZP 75/84).

Nie było przez strony kwestionowane, że w skład spadku wchodzi nieruchomości opisane w stanie faktycznym oraz środki zgromadzone na rachunku bankowym i lokatach bankowych.

W związku z powyższym konieczne było ustalenie wartości nieruchomości będących własnością spadkodawczyni. Sąd przy pomocy biegłego rzeczoznawcy majątkowego ustalił wartość poszczególnych lokali stanowiących odrębną własność. Przyjąć należało nie udział w nieruchomości położonej przy ul. W., a wartość wyodrębnionych lokali, albowiem zniesienie współwłasności nastąpiło za życia spadkodawczyni – postanowieniem Sądu Rejonowego w(...)z 8 marca 2007r. ((...)) i wywołało skutek prawny w postaci nabycia na własność wymienionych lokali. Pozwana kwestionowała taki sposób wyceny twierdząc, że konsekwencją jego zastosowania jest zdecydowanie wyższa wartość nieruchomości. Twierdziła, że lokale nie mają urządzonych ksiąg wieczystych, gdy z nie miała zamiaru wyzbywać się ich własności. Sąd uznał, że to od woli samej pozwanej jako właściciela nieruchomości zależy założenie ksiąg wieczystych dla wyodrębnionych lokali, a stan nieruchomości jest taki, że lokale zostały wyodrębnione i na potrzeby wyceny nieruchomości, brak jest podstaw do określania wartości wg wielkości udziałów. Założenie spornym lokalom ksiąg wieczystych podnosi ich wartość w stosunku do sytuacji gdy lokale te nie mają ksiąg wieczystych, natomiast Sąd

zwraca uwagę, że to od woli pozwanej jako właścicielki lokali zależy czy będą miały urzędową księgę wieczystą. Brak założonej księgi wieczystej w oczywisty sposób obniża wartość lokali, nie ma jednak przeszkód aby złożyć stosowne wnioski do Wydziału Ksiąg Wieczystych, a zaniechanie pozwanej w tym zakresie nie może obciążać powoda.

Wartość wszystkich nieruchomości wchodzących w skład spadku po K. P. wynosi 1.333.920zł, z tym, że w przypadku lokalu położonego przy ul. (...) spadkodawczyni przysługiwał udział w jego własności w wysokości 1/2, stąd należało przyjąć wartość tego udziału – 93.990,50zł. Dalej w skład aktywów spadku weszły środki pieniężne zgromadzone przez spadkodawczynię na rachunku bankowym i lokatach bankowych w łącznej kwocie 81.248,49zł. Łącznie zatem skład masy spadkowej opiewał na kwotę 1.321.177,99 zł, na którą składały się kwoty:

-1.145.939 zł - wartość wyodrębnionych lokali mieszkalnych w nieruchomości przy ul. (...) w P. o numerze 4 , 8 ,17 i 18,

- 93.990,50 zł tytułem 1/2 udziału w lokal na ul. (...) w P.

- pieniądze na rachunku PKO BP SA 81.248,49 zł.

Podkreślić należy, że Sąd uznał, że w skład spadku nie wchodziły żadne pasywa, albowiem nakłady poczynione przez pozwaną na nieruchomości zostały poczynione już po śmierci spadkodawczyni. Sąd uznał zatem, że nie należy ich odliczać od wartości spadku.

Jeżeli chodzi o darowizny i zapisy wliczane do wartości spadku, to zgodnie z treścią art. 993 kc przy obliczaniu zachowku nie uwzględnia się zapisów zwykłych i poleceń, natomiast dolicza się do spadku darowizny oraz zapisy windykacyjne dokonane przez spadkodawcę.

Wziąć jednak należy w okolicznościach niniejszej sprawy pod uwagę dyspozycję art. 994 kc, który stanowi, że przy obliczaniu zachowku nie dolicza się do spadku drobnych darowizn, zwyczajowo w danych stosunkach przyjętych, ani dokonanych przed więcej niż 10 laty, licząc wstecz od otwarcia spadku, darowizn na rzecz osób niebędących spadkobiercami ani uprawnionymi do zachowku. Skoro więc darowizny poczynione przez K. P. na rzecz powoda (40.000zł) i pozwanej (30.000zł) dokonane zostały w marcu 1999r. i wcześniej, co bezspornie wynikało z zeznań stron, a spadkodawczyni zmarła 19 grudnia 2009r. – to darowizny zostały dokonane przed więcej niż 10 laty od otwarcia spadku i nie należało ich uwzględniać dla potrzeb obliczania zachowku.

Wobec powyższego wartość czynna spadku to 1.321.177,99zł. W wypadku dziedziczenia ustawowego wartość udziału spadkowego powoda wynosiłby 440.392,66zł. Z kolei biorąc pod uwagę treść art. 991 par. 1 kc wartość przysługującego mu zachowku wynosi 220.196,33zł (440.392,66złx1/2). Dalej od kwoty tej należało odjąć wartość darowizn poczynionych na rzecz powoda tj. 30.000zł i 10.000zł. Przepis art. 996 kc w odróżnieniu od wspomnianego wyżej art. 994 kc nie wskazuje na moment dokonania darowizn, a nakazuje zaliczać na należny zachówek darowizny dokonane w każdym czasie. Stąd darowane powodowi przez spadkodawczynię kwoty 30.000zł i 10.000zł należało odjąć od wartości należnego mu zachowku.

Reasumując wartość należnego powodowi zachowku wynosi 180.196,33zł. W związku z powyższym Sąd w pkt 1 wyroku zasądził taką kwotę na rzecz powoda od pozwanej, z rozbiciem na dwie kwoty 80.000zł i 100.193,33zł, albowiem różny był w odniesieniu do tych kwot okres należnych powodowi odsetek. Podkreślić należy, że odsetki za opóźnienie w zapłacie kwoty żądanej tytułem zachowku należą się od daty wezwania zobowiązanego do zapłaty. I tak, od kwoty 80.000zł roszczenie odsetkowe Sąd uwzględnił od dnia 8 marca 2011r. tj. od dnia następującego po dniu doręczenia pozwu pozwanej, natomiast od kwoty 100.193,33zł, o którą powód rozszerzył powództwo – od dnia 28 kwietnia 2013r. tj. dnia następującego po dniu doręczenia tego pisma pozwanej (pismo doręczono bezpośrednio pełnomocnikowi pozwanej, nadano 24 kwietnia 2013r. plus 3 dni na obrót pocztowy – 27 kwietnia 2013r.). W pozostałym zakresie powództwo z przyczyn wskazanych wyżej podlegało oddaleniu (pkt 2 sentencji wyroku).

Sąd orzekł o kosztach postępowania na podstawie art. 100 kpc rozdzielając je stosunkowo między stronami biorąc pod uwagę stopień, w jakim każda z nich przegrała proces. I tak Sąd obciążył kosztami postępowania powoda w

37%, a pozwaną w 63% i zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 11.360,68zł. W skład kosztów poniesionych przez powoda wchodziły: wpis sądowy – 4.000zł, opłata od wniosku o zabezpieczenie – 100zł, wpis uzupełniający – 10.202zł, zaliczka na biegłego – 4.000zł oraz koszty zastępstwa procesowego – 3.617zł, łącznie 21.919zł. Kwotę tę należało pomnożyć przez 63%, gdyż w takim zakresie powód wygrał proces – 13.808,97zł. Z kolei koszty poniesione przez pozwaną to zaliczka na biegłego – 3.000zł oraz koszty zastępstwa procesowego – 3.617zł, łącznie – 6.617zł, które należało pomnożyć przez 37%, gdyż w takim zakresie pozwana wygrała proces – 2.448,29zł. Różnica między kwotą należną od pozwanej na rzecz powoda, a kwotą należną od powoda na rzecz pozwanej wynosi 11.360,68zł (13.808,97zł-2.448,29zł).

Nadto Sąd nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Poznaniu od pozwanej kwotę 588,54zł, a od powoda kwotę 345,65zł tytułem, nieuiszczonych wydatków w części obciążającej każdą ze stron. Na wydatki te złożyły się koszty banku PKO w związku z przedłożoną dokumentacją – 18,80zł oraz wynagrodzenie biegłego nie pokryte z zaliczek wpłaconych przez strony – 915,39zł, łącznie 934,19zł. Pozwaną obciążało 63% tej kwoty (588,54zł), a powoda 37% (345,65zł).

SSO Iwona Godlewska